

Supfebrilni nadcestar ili zamke jednačenja po zvučnosti

Jednačenje po zvučnosti glasovna je promjena pri kojoj se prvi od dvaju suglasnika različitih po zvučnosti radi jednostavnijega izgovora zamjenjuje svojim parnjakom, i to tako da bezvučni prelazi u zvučni ili zvučni prelazi u bezvučni. Premda je riječ o glasovnoj promjeni koja se usvaja tijekom cijeloga školovanja, u javnoj uporabi u svim funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika ipak nerijetko nailazimo na pogrešno zapisane riječi u kojima se ona ili nepravilno bilježi ili se ne bilježi, a trebala bi se bilježiti. U ovome napisu pomnije ćemo razmotriti primjere u kojima uz zvučne *d* i *b* stoje bezvučni *f*, *h* i *c*.

Dakle, iako je *f* bezvučan, nailazimo na sljedeće pogrešno napisane primjere:

a) *subfederalni* umjesto *supfederalni* ('koji je na razini nižoj od razine federacije')

piše	treba pisati
Kosovo je od 1945. sve do raspada Jugoslavije bilo autonomno, kao subfederalna jedinica do 1974., a zatim kao faktički konfederalna jedinica u faktičkoj konfederaciji. (<i>primjer iz dnevnih novina</i>)	Kosovo je od 1945. sve do raspada Jugoslavije bilo autonomno, kao supfederalna jedinica do 1974., a zatim kao faktički konfederalna jedinica u faktičkoj konfederaciji.
Koncepciju o jugoslavenskoj državnoj zajednici, jednoj od subfederalnih jedinica unutar austrijske federacije, [hrvatski narodnjaci] gradili su na načelu prirodnog i narodnog prava i narodne ravnopravnosti. (<i>primjer iz znanstvenoga rada</i>)	Koncepciju o jugoslavenskoj državnoj zajednici, jednoj od supfederalnih jedinica unutar austrijske federacije, [hrvatski narodnjaci] gradili su na načelu prirodnoga i narodnoga prava i narodne ravnopravnosti.

S obzirom na to da je *f* bezvučan, a *b* zvučan, *b* prelazi u svoj bezvučni parnjak *p*. Zato je pravilno pisati *supfederalni*, a pogrešno *subfederalni*. K tomu, želimo li spomenuti prefiks zamijeniti hrvatskim prefiksom *pod-*, također valja imati na umu da je u tome slučaju pravilno pisati *potfederalni*, a pogrešno *podfederalni*.

b) *subfebrilan* umjesto *supfebrilan* ('koji ima temperaturu blizu temperaturi groznice')

piše	treba pisati
U djece s konvulzijama, trudnica i bolesnika s poremećenim funkcijama srca, pluća i mozga treba snižavati i subfebrilne temperature. (<i>primjer iz dnevnih novina</i>)	U djece s konvulzijama, trudnica i bolesnika s poremećenim funkcijama srca, pluća i mozga treba snižavati i supfebrilnu temperaturu.

Bolesnik je bio subfebrilan (do 37,8 °C) uz perzistiranje bolova u mišićima. (<i>primjer iz znanstvenoga rada</i>)	Bolesnik je bio supfebrilan (do 37,8 °C) uz stalne bolove u mišićima.

Kao i kod pridjeva *supfederalni* zvučni *b* u prefiksu *sub-* prelazi u svoj bezvučni parnjak *p*, pa je stoga pravilno pisati *supfebrilan*, a pogrešno *subfebrilan*.

c) *podforum* umjesto *potforum*

piše	treba pisati
Pred otvaranje našeg Minecraft servera otvorili smo poseban podforum u kojem želimo vidjeti sve igrače Minecrafta na okupu. (<i>primjer s mrežnoga foruma</i>)	Prije otvaranja našega Minecraftova poslužioća otvorili smo poseban potforum u kojemu želimo vidjeti sve igrače Minecrafta na okupu.
Na ovom podforumu možete postaviti pitanje načelniku naše općine. (<i>primjer s mrežnih stranica jedne općine</i>)	Na ovome potforumu možete postaviti pitanje načelniku naše općine.

Prema navedenim pravilima o jednačenju po zvučnosti hrvatski prefiks *pod-* prelazi u *pot-* ako iza njega stoji *f*, pa je pravilno pisati *potforum*, a pogrešno *podforum*.

Treba ipak voditi računa o tome da se jednačenje po zvučnosti ne zapisuje u riječima latinskoga podrijetla koje počinju sa *sub-* iza kojega slijedi *p* ili u riječima koje počinju s *ad-*: *subpapularan*, *subpolaran*, *adherencija*, *adhezija*, *adpozicija*, *adsorbens*, *adstrat*. U primjerima *subpapularan* i *subpolaran* jednačenje po zvučnosti ne zapisuje se jer bi tako nastali likovi **suppapularan* i **suppolaran*, koji bi se u konačnici pisali **supapularan* i **supolaran*, iz čega ne bi bilo jasno od kojih su sastavnica nastali (*sub + papularan*; *sub + polaran*).

U znanstvenim se tekstovima koji se bave tvorbom riječi i frazeologijom može naći pravilno pisan naziv *otfrazemska složenica*, u kojemu se i prefiks *od-* jednači po zvučnosti. Dakle, pravilno je pisati *otfrazemska složenica*, a pogrešno bi bilo pisati *odfrazemska složenica*. I u razgovornome jeziku i žargonu, iako te riječi ne pripadaju standardnomu jeziku, dobro bi bilo (a osobito u časopisima) paziti da se ne griješi u pisanju glagola tvorenih s prefiksom *od-* jer je pravilno pisati *otfrendati* ('obrisati s popisa prijatelja na kojoj društvenoj mreži') i *otfkariti* ('snažno ili naglo odrezati, odsjeći ili otrgnuti tako da se odvoji na veći i manji dio; iznenada prekinuti razgovor ili odnose s kime'), a pogrešno je pisati *odfrendati* i *odfkariti*.

Pogreške se nalaze i u čestim riječima u kojima ispred bezvučnoga *h* stoji prefiks koji završava kojim zvučnim glasom:

d) *podhodnik* umjesto *pothodnik*

piše	treba pisati
Razbojstvo na području Novog Zagreba (podhodnik Avenije Dubrovnik) (<i>naslov na stranicama Policijske uprave zagrebačke</i>)	Razbojstvo na području Novoga Zagreba (pothodnik Avenije Dubrovnik)
Jacques Houdek očistio je okoliš oko samog podhodnika . (<i>primjer iz tjednika</i>)	Jacques Houdek očistio je okoliš oko samoga pothodnika .

Riječ *pothodnik* nastala je dodavanjem prefiksa *pod-* riječi *hodnik*. I u navedenome primjeru nije provedeno jednačenje po zvučnosti, pa stoga treba imati na umu da je pravilan zapis *pothodnik*, a pogrešan *podhodnik*.

e) *predhoditi* umjesto *prethoditi*

piše	treba pisati
Došašće ima četiri nedjelje, a posljednja nedjelja je uvijek ona koja predhodi Božiću. (<i>primjer s mrežnih stranica srednje škole</i>)	Došašće ima četiri nedjelje, a posljednja nedjelja uvijek je ona koja prethodi Božiću.
... pojedinačna vrijednost prelazi 0,5 % prihoda bez primitaka u godini koja predhodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina... (<i>primjer iz statuta općine</i>)	... pojedinačna vrijednost prelazi 0,5 % prihoda bez primitaka u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina...

Riječ *prethoditi* nastaje dodavanjem prefiksa *pred-* riječi *hoditi*. Stoga i tu valja provesti jednačenje po zvučnosti te je pravilno pisati *prethoditi*, a pogrešno *predhoditi*. Jasno, to se jednačenje provodi i u svim oblicima te riječi (*prethode, prethodila*) i tvorenicama od nje (*prethodnik, prethodnica*).

U vezi s bezvučnim *c* treba imati na umu da se jednačenje po zvučnosti provodi u izgovoru, ali se ne zapisuje u primjerima poput *podcijeniti, podcrtati* ili *nadcestar*, a tako je i u njihovim oblicima te izvedenicama od tih riječi: *podcijeniš, podcijenjen; podcrtaj, podcrtavanje; nadcestarija, nadcestarov, nadcestarski*.